

KOMENTÁŘ

19. 2. 2024

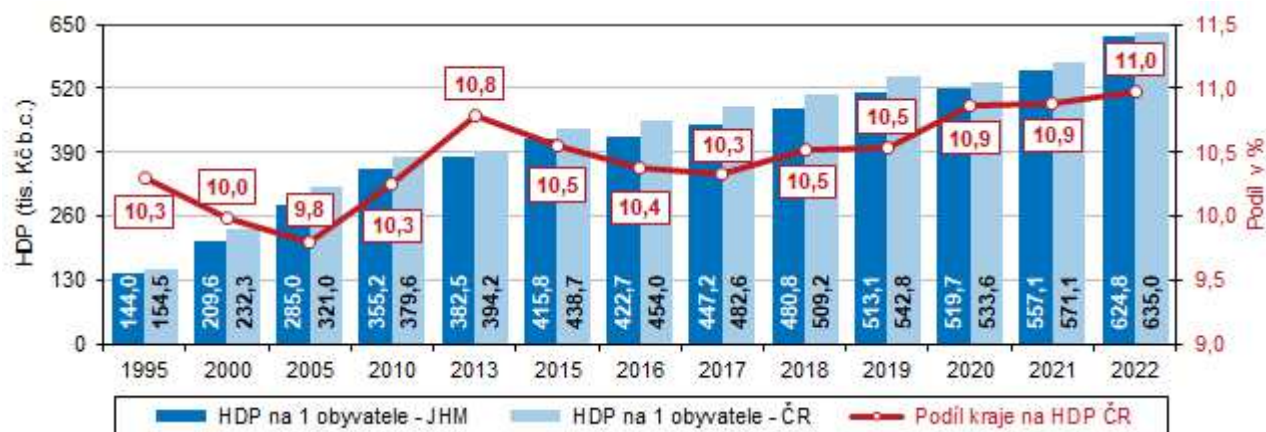
Makroekonomické údaje v Jihomoravském kraji v roce 2022

V roce 2022 došlo meziročně k reálnému zvýšení HDP v jedenácti krajích, v Jihomoravském kraji byl nárůst 4. nejvyšší a činil 2,6 % (vyjádřeno ve srovnatelných cenách). Hrubý domácí produkt v roce 2022 dosáhl 745,2 mld. Kč, hrubá přidaná hodnota 675,8 mld. Kč. Podíl kraje na republikovém celku byl u obou ukazatelů mezi kraji třetí nejvyšší.

Regionální hrubý domácí produkt

Základním národohospodářským ukazatelem užívaným pro měření výkonnosti ekonomiky na daném území je hrubý domácí produkt (HDP). Podle předběžných výsledků dosáhl regionální HDP v Jihomoravském kraji v roce 2022 hodnoty 745,2 mld. Kč (běžné ceny), což v přepočtu představovalo 624,8 tis. Kč na jednoho obyvatele.

Graf 1 Hrubý domácí produkt v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

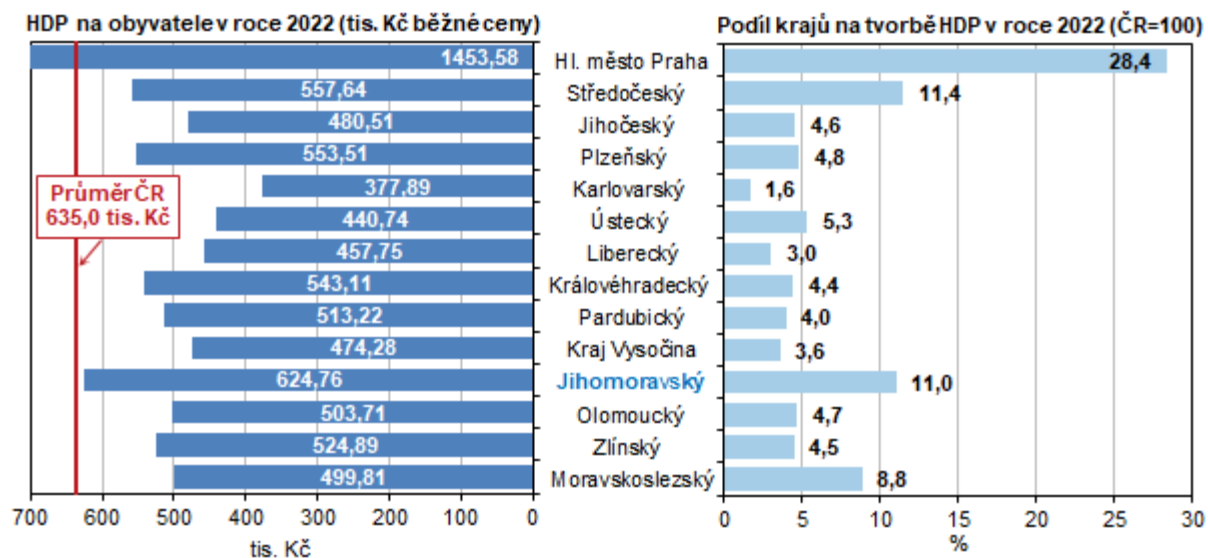
Přepočtená hodnota HDP na jednoho obyvatele se zvyšovala až do roku 2008, kdy dosáhla 366,0 tis. Kč na obyvatele. Po poklesu v roce 2009 následoval opět postupný růst, v roce 2012 byla překonána i tzv. „předkrizová“ hodnota a meziroční zvýšení bylo zaznamenáno i v dalších letech. Rok 2022 představuje dosavadní maximum.

Od roku 1995 byla krajská hodnota HDP na obyvatele vždy pod průměrem ČR, v roce 2005 činila dokonce jen 88,8 % průměru. K hodnotě ČR se kraj přiblížil nejvíce v roce 2022 (98,4 %), v roce 2021 krajská hodnota HDP na obyvatele dosáhla 97,6 % průměru ČR. Na republikové hodnotě HDP se Jihomoravský kraj podílel nejméně v letech 2005 a 2006, a to 9,8 %. V roce 2022 dosáhl podíl kraje na republikovém HDP dosud nejvyšší hodnoty – 11,0 %. V mezikrajském srovnání je podíl po hl. m. Praze a Středočeském kraji dlouhodobě 3. nejvyšší.

Republikový průměr výše HDP na jednoho obyvatele (i ostatní makroekonomické ukazatele) ovlivňuje svou vysokou ekonomickou výkonností hl. m. Praha, a to do té míry, že pod průměrem ČR jsou všechny ostatní kraje. Jihomoravský kraj se u výše tohoto ukazatele řadí na 2. místo v pořadí krajů. Nejnižší hodnota HDP na jednoho obyvatele byla zaznamenána v Karlovarském kraji, a to 377,9 tis. Kč. Karlovarský kraj vykazoval i nejnižší podíl na HDP ČR (1,6 %), naopak Praha se na republikovém celku podílí více než čtvrtinou (28,4 %).

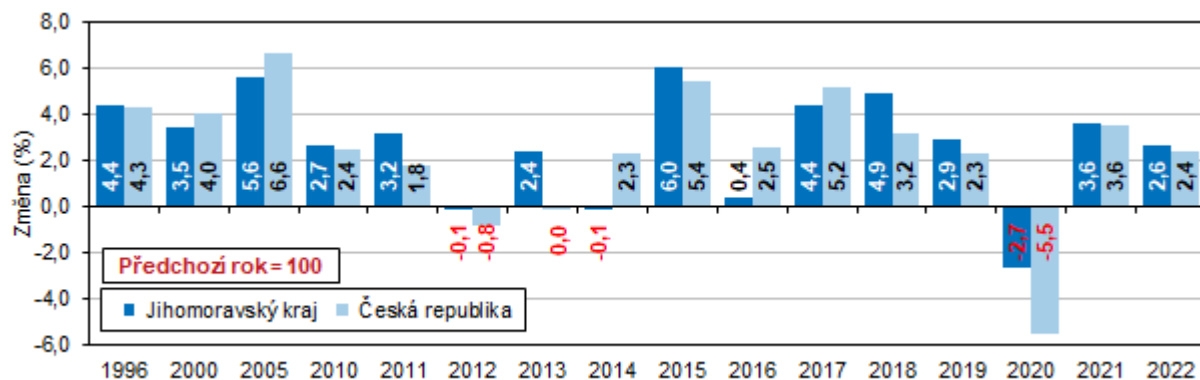
KOMENTÁŘ

Graf 2 Hrubý domácí produkt v roce 2022 podle krajů

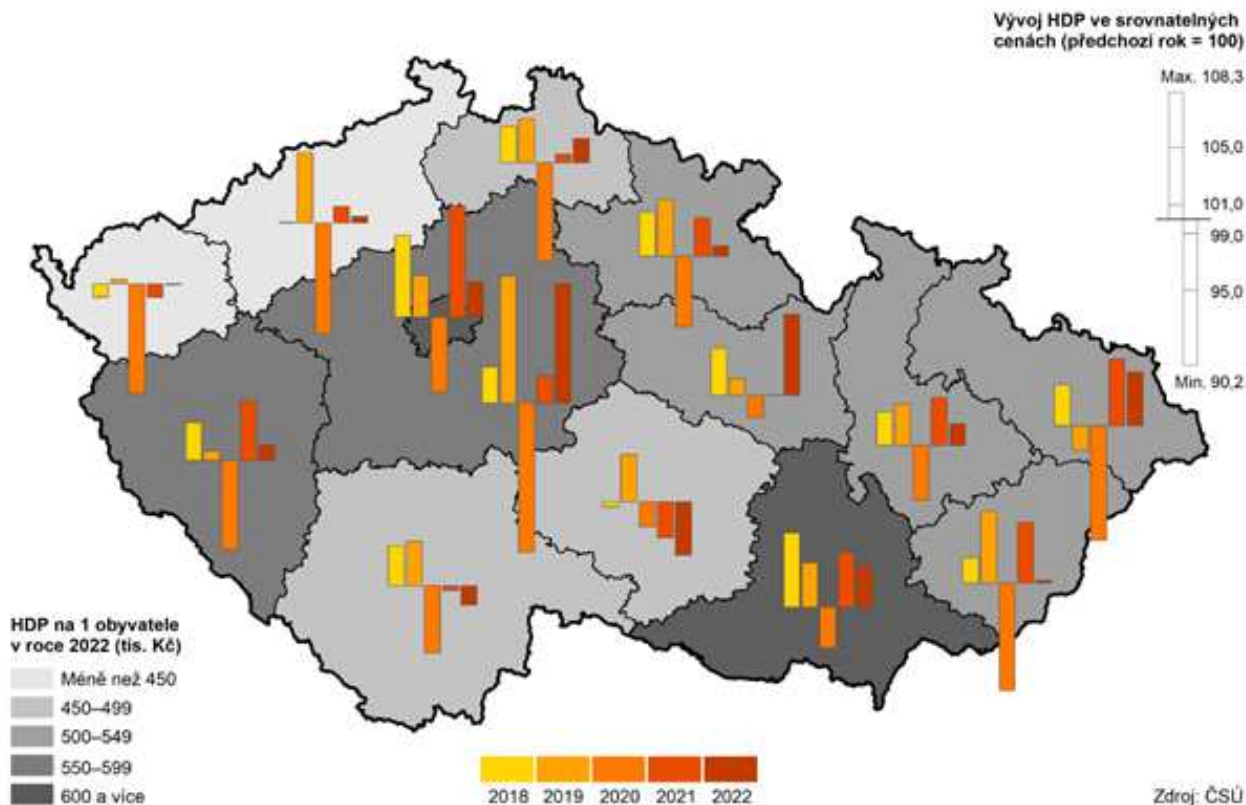
Nejvyšší meziroční reálný růst regionálního HDP v kraji (vývoj HDP ve stálých cenách) byl v posledním desetiletí zaznamenán v roce 2015, a to 6,0 %. Mírný meziroční pokles regionálního HDP byl vykázan v letech 2012 a 2014 (shodně o 0,1 %), výraznější pokles pak v roce 2020, a to o 2,7 %. Celorepublikově však meziroční pokles v roce 2020 dosáhl 5,5 %. Rok 2020 byl silně ovlivněn pandemií covid-19 a přinesl meziroční snížení HDP ve srovnatelných cenách ve všech krajích. Rok 2022 opět přinesl nárůst regionálního HDP v Jihomoravském kraji (2,6 %) a přesáhl tak hodnotu republikového průměru (2,4 %). Nejvyšší nárůst byl zjištěn ve Středočeském (o 7,8 %) a Pardubickém kraji (o 5,3 %). Největší meziroční pokles regionálního HDP vykazoval Kraj Vysočina (o 3,5 %) a Jihočeský kraj (o 1,2 %).

Graf 3 Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)

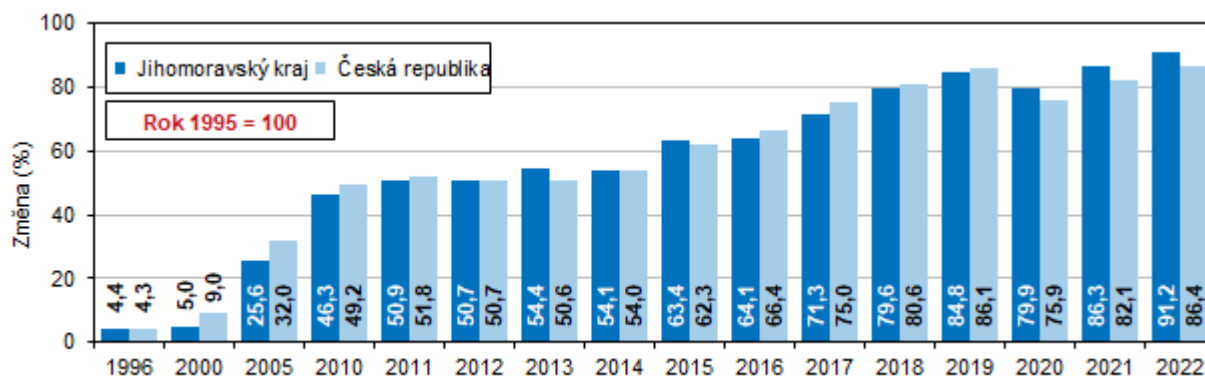
KOMENTÁŘ

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2018 až 2022

Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách roku 1995 ukázal, že HDP v kraji v roce 2008 byl proti roku 1995 o 51,0 % vyšší. Po „krizovém“ roce 2009 (nárůst proti roku 1995 o 42,5 %) až rok 2013 v Jihomoravském kraji znamenal překročení této hranice (nárůst o 54,4 %). V rámci ČR v roce 2008 zvýšení dosáhlo 52,8 %, tento stav byl překonán až v roce 2014. Nárůst HDP vyjádřený ve stálých cenách roku 1995 byl v kraji ve srovnání s vývojem v ČR většinou nižší. Výjimkou byly roky 1996, 2013 až 2015 a roky 2020 až 2022 (v roce 2012 byly přírůstky shodné). V roce 2022 byl HDP v Jihomoravském kraji oproti roku 1995 o 91,2 % vyšší.

Graf 4 Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (rok 1995 = 100)

KOMENTÁŘ

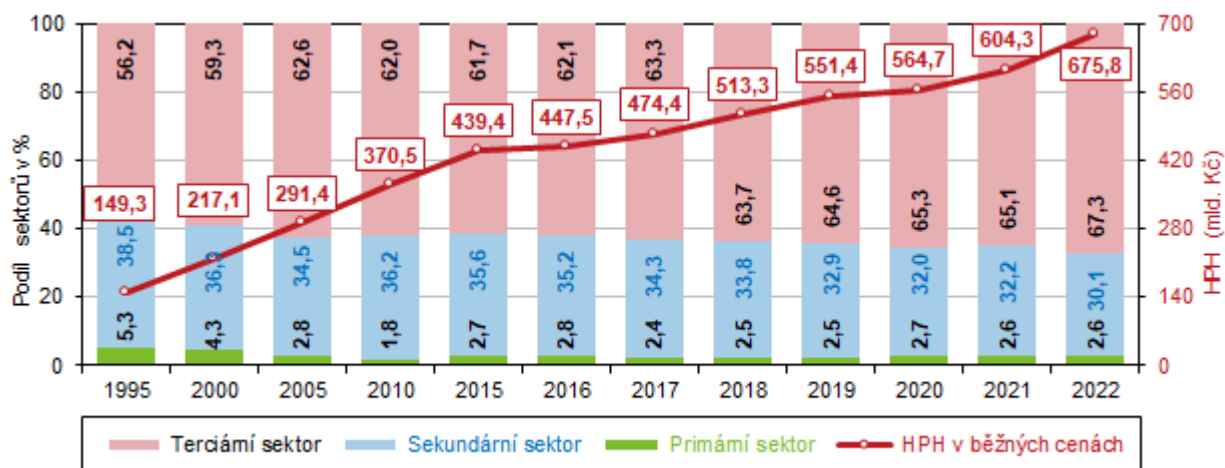
Hrubá přidaná hodnota

Podle předběžných výsledků hrubá přidaná hodnota (HPH) v Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2022 objemu 675,8 mld. Kč v běžných cenách. Objem HPH, i když vyjádřený v běžných cenách, se v letech 1995 až 2022 zvyšoval každoročně s výjimkou roku 2009.

Ve skladbě tvorby HPH podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství a průmyslu. Primární sektor měl nejnižší zastoupení, v roce 1995 se podílel na HPH vytvořené v Jihomoravském kraji 5,3 %. V roce 2010 tento podíl klesl na minimum sledovaného období (1,8 %), v roce 2022 podíl zemědělských odvětví činil 2,6 %.

Podíl sekundárního sektoru na tvorbě HPH (dobývání nerostných surovin, průmysl celkem, stavebnictví) se od roku 2012, kdy tvořil 38,0 %, postupně snižoval a v roce 2022 činil 30,1 %. Terciární sektor tvoří v souhrnu oblast služeb, obchodu, ubytování, stravování, dopravy, podnikatelské činnosti, veřejné správy, vzdělávání, zdravotnictví atd. Meziročně podíl terciárního sektoru na tvorbě HPH vzrostl o 2,2 procentního bodu na 67,3 %, což je nejvyšší hodnota v novodobé historii kraje.

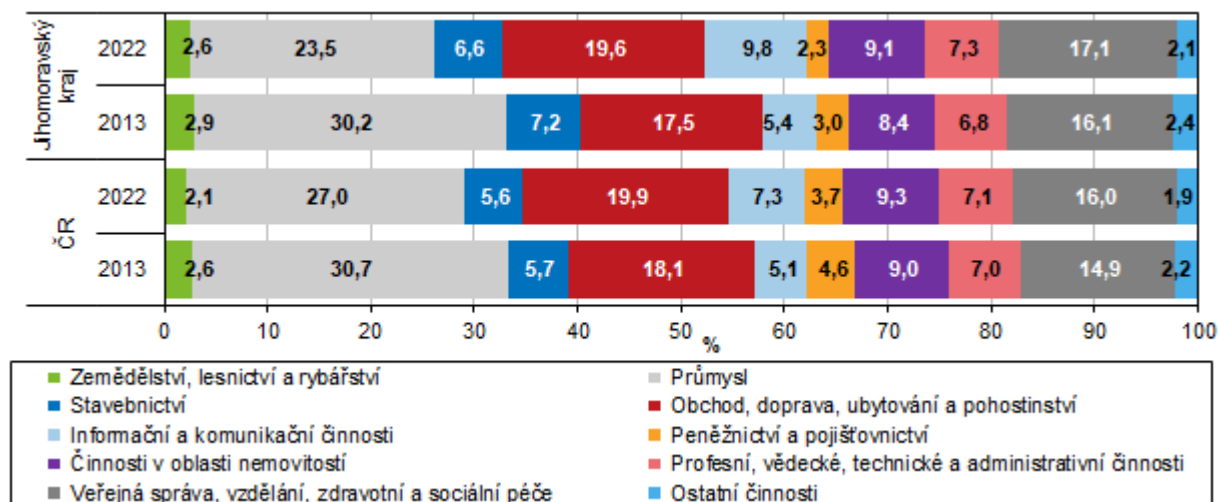
Graf 5 Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Z grafu 6 je zřejmé, že trend změn v krajské struktuře HPH v roce 2022 proti roku 2013 byl s republikovými změnami podobný ve všech odvětvích. Ke zvýšení podílu došlo v oboru obchod, doprava, ubytování a pohostinství, informační a komunikační činnosti, u činnosti v oblasti nemovitostí, v oblasti profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti i v oboru veřejné správy, vzdělávání, zdravotní a sociální péče. Pokles byl zaznamenán v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství, průmyslu, stavebnictví i u činnosti v peněžnictví a pojišťovnictví.

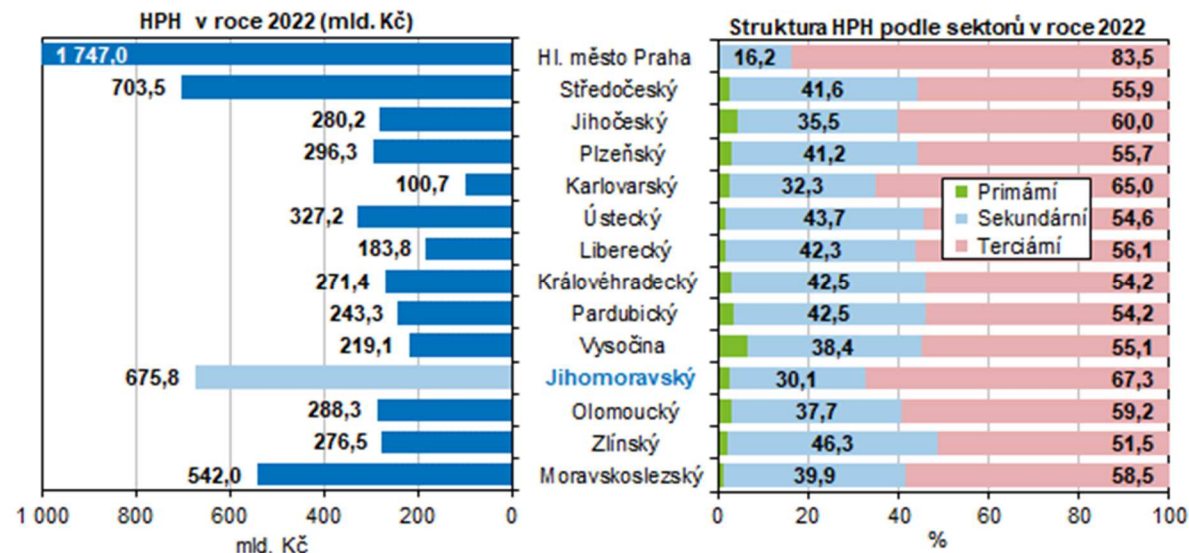
KOMENTÁŘ

Graf 6 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji a ČR

Objem HPH v Jihomoravském kraji byl ve srovnání s ostatními kraji v roce 2022 3. nejvyšší (po hl. m. Praze a Středočeském kraji). V grafu 7 je uvedena struktura tvorby HPH podle sektorů. Jihomoravský kraj je podílem terciárního sektoru druhý nejvyšší mezi kraji a je o 2,0 procentního bodu nad úroveň průměru ČR. Průměr ČR je ovšem ovlivněn hl. m. Prahou, kde podíl činí 83,5 %. Nejnižší podíl terciárního sektoru je zaznamenán ve Zlínském kraji (51,5 %). Primární sektor má nejvýraznější zastoupení v Kraji Vysočina (6,5 %) a v Jihočeském kraji (4,5 %), sekundární sektor ve Zlínském kraji (46,3 %).

Graf 7 Hrubá přidaná hodnota v roce 2022 podle krajů (běžné ceny)

Tvorba hrubého fixního kapitálu

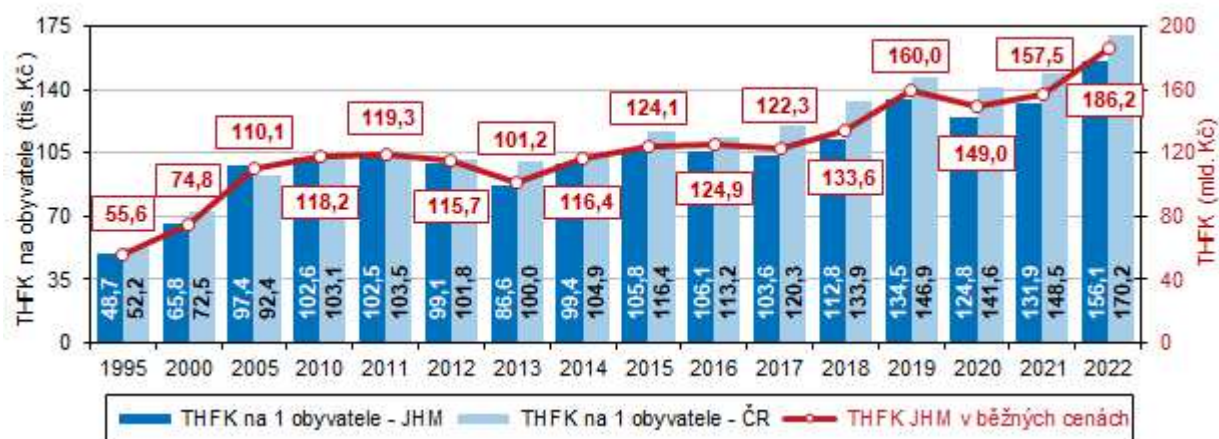
Investiční aktivita, vyjádřená prostřednictvím tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) po znovuobnovení ekonomického růstu v roce 2011, v Jihomoravském kraji mírně poklesla v roce 2012 (meziročně o 3,6 mld. Kč) a výrazněji v roce 2013 (o 14,5 mld. Kč). Mírný meziroční pokles objemu THFK byl zaznamenán i v roce

KOMENTÁŘ

2017 (o 2,6 mld. Kč). V roce 2022 byla v kraji vykázána dosud nejvyšší hodnota THFK, a to 186,2 mld. Kč (běžné ceny), druhá nejvyšší hodnota byla vykázána v roce 2019 (160,0 mld. Kč). V roce 2020 následoval propad na 149,0 mld. Kč. V roce 2022 došlo k meziročnímu nárůstu o 28,7 mld. Kč.

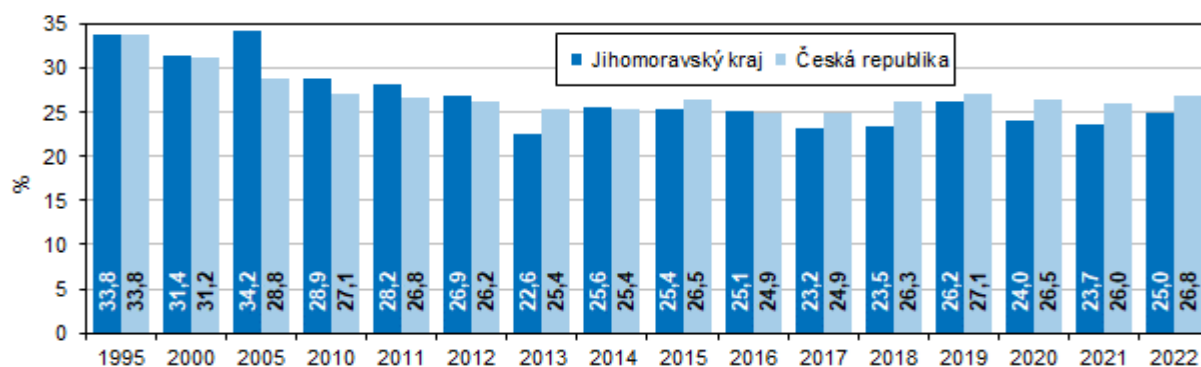
Krajský objem THFK v přepočtu na jednoho obyvatele převyšoval republikový průměr pouze v roce 2003 a v letech 2005 až 2009. V dalších letech byl pod republikovou úrovní, nejvyšší zaznamenaný odstup od republikového průměru byl v roce 2018 (84,2 % průměru ČR). V roce 2022 krajská hodnota THFK ve výši 156,1 tis. Kč na obyvatele zaostávala za průměrem ČR o 14,1 tis. Kč a činila 91,7 % průměru ČR.

Graf 8 Tvorba hrubého fixního kapitálu v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Do roku 2012 pro Jihomoravský kraj vyznívalo příznivě srovnání míry investic vyjádřené v procentech jako podíl úhrnu THFK na úhrnu HDP (oba ukazatele v běžných cenách). Do tohoto roku a dále v letech 2014 a 2016 míra investic v kraji převyšovala republikový průměr. Objem investic v roce 2022 v kraji tvořil 25,0 %, což bylo o 1,8 procentního bodu méně, než činila míra investic ČR.

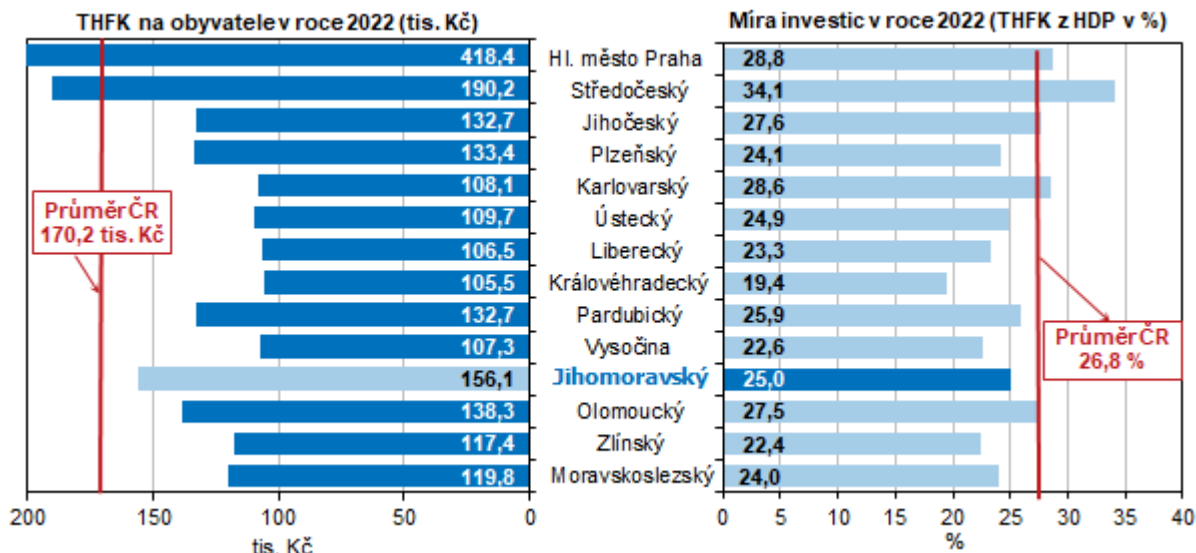
Graf 9 Míra investic v Jihomoravském kraji a ČR

Z pohledu mezikrajského srovnání v roce 2022 byla hodnota THFK na jednoho obyvatele v Jihomoravském kraji mezi kraji 3. nejvyšší za hl. m. Prahou a Středočeským krajem. Tyto dva kraje spolu s Karlovarským, Jihočeským a Olomouckým krajem předčily republikový průměr výše míry investic. Míra investic Jihomoravského kraje byla v mezikrajském žebříčku 7. nejvyšší.

KOMENTÁŘ

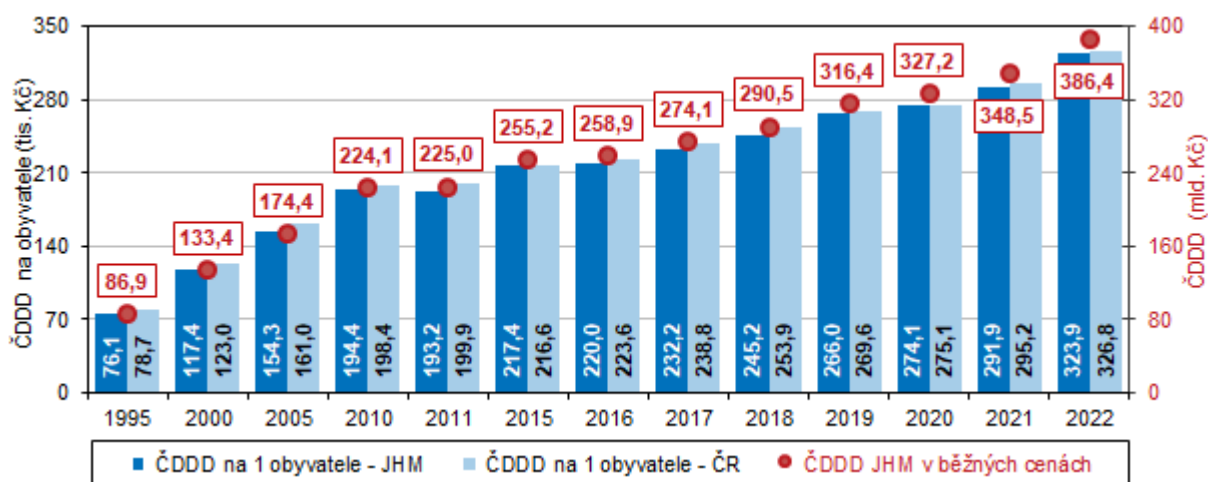
Graf 10 THFK na obyvatele a míra investic podle krajů v roce 2022

Čistý disponibilní důchod domácností

Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) dosáhla v roce 2022 v Jihomoravském kraji 386,4 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu na jednoho obyvatele představovalo částku 323,9 tis. Kč. Tento makroekonomický ukazatel, i když vyjádřený v běžných cenách, se každoročně zvyšoval v absolutním vyjádření a s výjimkou roku 2011 i v přepočtu na 1 obyvatele. Meziroční nárůst v roce 2022 činil 37,9 mld. Kč, resp. 32,1 tis. Kč na obyvatele.

Graf 11 Čistý disponibilní důchod domácnosti v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

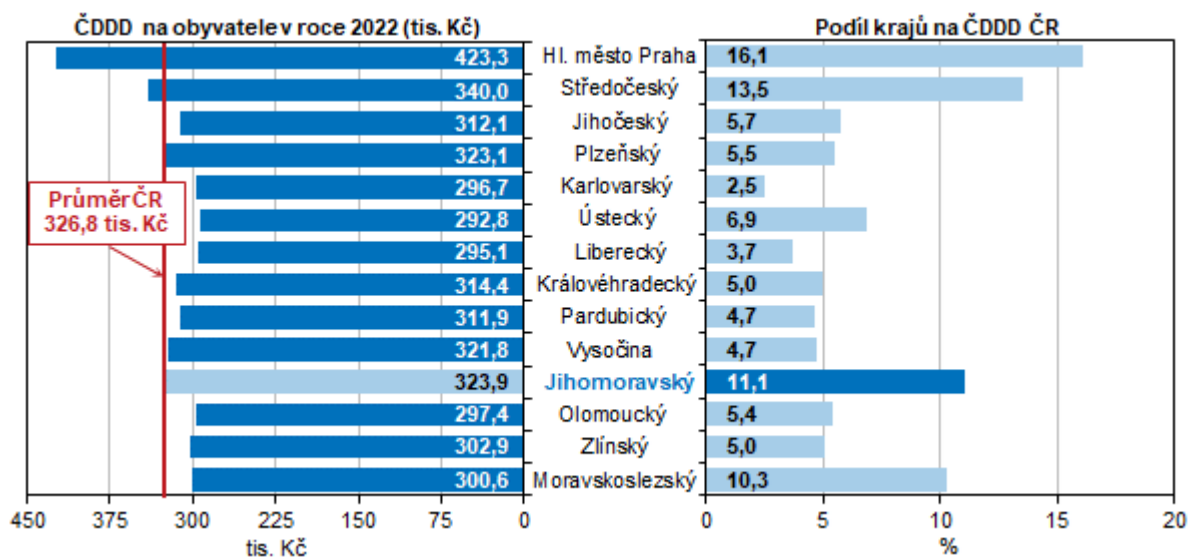

Krajská hodnota ČDDD přepočtená na obyvatele byla v celém sledovaném období pod republikovým průměrem. Výjimkou byl pouze rok 2015, kdy byl republikový průměr překročen o 0,4 %. Hodnota ČDDD na obyvatele byla v roce 2022 ve srovnání s ostatními kraji 3. nejvyšší (za hl. m. Prahou a Středočeským krajem).

KOMENTÁŘ

Podíl Jihomoravského kraje na ČDDD republiky byl v minulých letech nejnižší v roce 2003, a to 10,3 %. V letech 2013 až 2016 a 2019 až 2022 byl podíl kraje na republikovém celku na, resp. nad hranicí 11 %. Hodnota podílu v roce 2022 činila 11,1 % a mezi kraji byla 3. nejvyšší.

Graf 12 ČDDD na obyvatele podle krajů v roce 2022 (běžné ceny)

Související odkazy: [Databáze národních účtů](#)

Kontakt:

Ing. Marcela Vetešková
Krajská správa ČSÚ v Brně
e-mail: marcela.veteskova@czso.cz
tel.: 542 528 200